

Csernus Mihály apátplébános

Csanádapáca 1888 – Székesfehérvár 1972

Csernus apát apai nagyszülei: Csernus Gáspár, földbirtokos és Samu Anna rk. A nagyapa bíró volt, sokat áldozott Apácáért.

Anyai nagyapja: Varga Mihály, asztalos, meggyőződéses kommunista, aki Horthy idején a csendőrség elől Orosházára menekült.

A plébános szülei: Csernus Gáspár, hentes és kocsmáros és Varga Katalin, kiknek házasságából hat gyermek született: Mihály, Ferenc, Anna, János, Gáspár, Károly.

A keresztlevél szerint Csernus István Mihály rk. vallású, törvényes gyermek apja rk. anyja ág. ev. vallású. Keresztszülei: Gortva István és Steinbeck Rozál. Keresztelte: Kiss István segédlelkész, 1888. szeptember 20. napján született és 1888. szeptember 23-án kereszteltetett.

Gyermekkorát és elemi iskoláit Csanádapácán töltötte. Szorgalmas, igyekvő, határozott, okos tanuló volt. Gimnáziumba Nagyváradra a Szt. József intézetbe iratkozott és ott is érettségizett kitüntetéssel. Lakóhelye plébánosa ajánlotta a „...hitbuzgó, okos, szép jövő előtt álló” fiatal Széchenyi Miklós nagyváradai püspök kegyeibe.

Már kispap korában felfigyeltek rá, amikor a püspök ünnepségén a Te Deumot énekelte.

1911-ben szentelték pappá. Első miséjét szülőhelyén mutatta be. Káplánként Szilágysomlyón, Békéscsabán (kétnyelvű káplánként) volt, majd katonapap a világháborúban, később Orosházán, Gyulán, ahol a plébánián együtt tevékenykedik báró Apor Vilmossal, akiről mint tudjuk; Győri püspökként vértanúhalált halt.

1916-tól Debrecenben volt, ahol megszervezte és irányította a Zita árvaházat, ahol 30 hősi halott árváiról gondoskodott. Minden munkahelyén eredményes és kemény munkát végzett a lelki gondozás, erkölcsi nevelés és műveltség terén. Debrecenben a kommün idején halálra ítélték, de a vasgyári munkások kiszabadították.

1920-ban Battonya és környékének nemzetgyűlési képviselője. Ám a következő választásokon Horthy sógora ütötte el a képviselőségtől.

Endrődön előbb káplánként, majd Schiefner Ede plébános után ő töltötte be a „nagyváradai egyházmegye gyöngyszemének” irányítását. Fáradhatatlanul dolgozott.

Megszervezte a Szent Imre Polgári Iskolát, melynek első vezetőjévé Koczás Sándort tette. Erre az időre esik Móra Ferenc ásatása a Lyukashalomnál. A polgári létesítéséhez 8 vagon búzát adományozott a fiatal plébános. Gróf Klébersberg Kúnó kultúrpolitikájához lelkesen csatlakozott. A tanyavilágot teleszórta korszerű iskolákkal: Vajas, Nagylapos, Kocsorhegy, Déspáskom, Öregszőlő, Kertek, Ugar, Polyákhalom, Pogánysor, Tanítótelep térségében. A maga korában modern tornatermet létesített a belterületen. Mint az egyházi iskolaszék elnöke kiváló testületet hozott létre. Vasakarattal vezetett. Ebből kellemetlenségek is adódtak. Főleg a tehetséges és tehetős Kovács család helyezkedett szembe véle.

1924-ben a falu szegényeinek otthont biztosított a Szent Antal Szegényház útján. Nagy és sok segítséget ad a már működő Szegényház lakói részére. Sikeresen mozgósítja Endrőd módosabb részét a szegények és elesettek segítésére. A karácsonyi ajándékozás hagyományát ő teremtette meg, ilyenkor élelmiszert, ruhát, pénzt osztottak.

1930-ban a Népház (Kultúrpalota) megálmodása és megépítése következett, majd Koczás Sándor igazgatóval megszervezték a Népművelődési estéket.

A kommunizmus eszméinek lokalizálására megszervezi a Mirhói Munkásotthont, a Népszövetségi Kört. Létrehozza a Mezőgazdasági Részvénytársaságot. Az ipari iskolához 2-2 újabb tantermet létesít. Páskomon Gazdakört, Ugaron Szent Imre Kört teremt. Országgyűlési kapcsolatait felhasználva Kondorosra kövesutat létesít.

1930-ban irányítása mellett jeles endrődi pedagógusok közreműködésével (Bencze Sándor, Kovács Mátyás, Palotai Ferenc, Orbók József, Koczás Sándor) összeállította Endrőd történetét.

1934-ben elindítja a Hármaskörös Hitbuzgalmi folyóiratot, mely 10 éven át működött eredményesen, melyből még ma is tanulhatunk. (Lapunk a korábbi években rendszeresen közölt az újságból.) Cikkeiben, de prédikációiban is a keresztény hitvilág életszemléletét tanította, s ennek kialakításán fáradozott. Kiváló szónok volt.

Baráti szálak fűzték Imrédy Béla miniszterelnökhöz, Reményi Schneller Lajos pénzügyminiszterhez, és a kezdeti ellenszenv után Rózsahegyi Kálmánhoz is. Az idősebbek, még emlegetik, hogy a vadászatra meghívott minisztert hogyan vette rá a Gyomára futó betonút építésére. De azt sem felejtik el, hogy Rózsahegyiéket a szörnyű sorstól, talán a haláltól mentette meg a „hamisított” keresztlevéllel.

Apáczai István néven egyházi és világi énekeket, zenét szerzett, melyek közül a legismertebbek:

„Könnyes szemekkel vándoroltam, Tehozzád, örök Irgalom”

„Mikor eszembe jutsz, mintha tavasz volna...”

„Rózsabokor alján felcsendül a nóta...”

Zeneszerzésben és verselésben méltó társa volt Újházi Miklós főkántor. (megérdemelnének egy márványtáblát templomunk falán!) Összesen félszáz ének maradt utána.

1935-ben tragikus esemény színhelye volt Endrőd, amikor a csendőrsortűz kilenc halált és 30 körüli sebesülést okozott. Sok nemes cselekedete dacára a másként gondolkodók belekeverték a csendőrsortűz eseményeibe.

1945-ben a kommunista vezetők letartóztatták, megkínózták, perbe fogták. Csak Rózsahegyi Kálmán vallomása tudta megakadályozni az életfogytiglani ítéletet. Viszont az akkori vezetők örökre kitiltották Endrőd községből. A tárgyaláson még védőügyvédje sem akadt.

Debrecen melletti Derecskére került, ahol sokat tett a lakosságért, 1947-ben Mindszenti debreceni tevékenységét jelentősen segítette. Az ötvenes évek elején egyik szemét elvesztette, majd agyvérzés is érte.

1972-ben Székesfehérvárra került a papi szeretetotthonba, nem sokkal utána agyvérzés érte s meghalt.

Csanádapácán a templomban ravatalozva búcsúztatták, s vitték a családi sírboltba. Endrődről külön autóbusz vitte a gyászoló híveket.

Legyen áldott az Ő neve, legyen áldott emléke.

Köszönjük, amit Endrődért tett!